

Examining the coherence in Khaghani's ode (logic of the bird)*

Mohtasham Mohammadi¹ | Abdollah Valadi Jahanabad²

Abstract

1. Introduction

The factor of textual coherence and sentence relation are divided into three categories according to Halliday and Hasan:

A) Lexical factor: including repetition, synergy and semantic domains.

B) Grammatical factors: including referral, replacement and deletion.

C) Connective factors: including conjunctions (Yahaghi and Fallahi, 2011, p. 331).

New linguists, in the course of their early studies, have relied only on the description of less linguistic units and have not paid attention to the study and analysis of disciplines beyond such as in the critique of these research approaches (De bougrand and Dressler, 1981, p. 21). Gradually, with the development of linguistic research and the development of new theories, Noam Chamsky's rotational method,

* Article history:

Received 13 May 2021

Received in revised form 5 September 2021

Journal of Iranian Studies, 21(41), 2022

Accepted 21 September 2021

Published online: 28 June 2022

Publisher: Shahid Bahonar University of Kerman

© The Author(s).

1. Associate professor, Department of Persian Language and Literature, Faculty of Literature and Humanities, Salman Farsi University of Kazerun, Kazerun, Iran. Email: mohtasham@kazerunfu.ac.ir
2. PhD graduated in Persian Language and Literature, Department of Persian Language and Literature, Faculty of Literature and Humanities, Salman Farsi University of Kazerun, Kazerun, Iran. Email: abdollah.valadi@gmail.com

became a concept between sentences, and the basic need for study was concentrated within the organization of the text so that the text could be studied by linguists as a larger linguistic unit. (Ibid 104-130).

As a result, it led to the discovery of semantic relationships between elements of language which arise from the function of elements of coherence in the text.

2. Methodology

Since from the end of 20th century, a more detailed study of speech has been opened especially with patterns such as the pattern of cohesion and on the other hand, Khaghani in Persian poetry is a symbol of the strength and stability of poetic speech in the form of Ode.

One should examine to see if the pattern of coherence confirms the coherence of Khaghani's speech. In the prevalence of some fascinations, it seems necessary to see and explore the magnificent Persian text from new perspectives in order to show their originality' strength and coherence.

3. Discussion

In 1976 Halliday and Hasan divided English text cohesion tools into three categories: Grammatical tools including “referral”, “substitution” and “deletion”. Link tools including conjunctions; and lexical tools including repetition. In 1985 they expanded this division into another joint work.

It is the coherence consistency and integrity of the text that keeps the components of the text together; That is the meaning of lexical units within each sentence depends on the other units within the same sentence (Taki, 1999, p.73-81).

Text coherence refers to the set of links and relationships that exist between the components of the text. These links and relationships distinguish the text from randomly stacked sentences and turn it into a coherent whole (Lotfipur, 1995, p. 110). Vocabulary coherence based on the relationship that lexical units of language have with each other in terms of the content of their meanings and the text through these relationships can be continuous and coherent (Mohajer & Nabavi, 2014, p. 64). Word has no meaning in isolation. The meaning of a

simple or compound word is related to other words in the language. The main task of semantics is the clarify words and determine these semantic relations (Tarask, 2001, p. 18).

Recursion has the highest value among the elements of other words and increase the musical level of the poem, the stability of the words, the unity of the subject or the embodiment images and poetic emotions and feelings and the single theme and solidarity of the verses and connect them with chains (yavari, 2000). Recursion comes in several forms: repetition, contradiction, semantic inclusion, synonym.

One of the factors of the lexical coherence in the text is the factor for repetition. According to Halliday, repetition is the most obvious type of lexical coherence. The cohesive factor of repetition includes all morphological construction of a word (yavari, 2018, p. 163-192).

In Khaghani's view like the formalists, the word has a special importance to the extent that various literary techniques such as: prosody, repetition of sounds, repetition of syllable in words, etc. As a tool to draw the reader's attentions to the word element (Alavi Moghaddam, 1995). The thirst for word choice is clearly evident in Khaghani's words (Tajlil & Musavi, 2014).

In this Khaghani's poem, 41 words are repeated more than once. The most commonly used word is morning (It is the most frequent word in this poem). Khaghani has been called the poet of morning. Maybe that is why he pays attention to the morning and sunrise in his poems.

4. Conclusion

Contemporary patterns in literary studies are clearly arguments for commenting on literary topics. One of these models is the model of Halliday and Hasan cohesion, which was reviewed by Hasan sometime after its publication and was finally presented by Halliday and Hasan shortly after. For decades, formal studies based on this model have become increasingly important. On the other hand, the importance and success of Khaghani in Persian has always been raised. In this research, using the evolved theory of coherence of Halliday and Hasan (1985) in role-oriented linguistics; analysis, coherence and continuity in verses of Khaghani's poem have been

done to determine how the semantic connection of cohesive chains has been realized in this poem.

According to this theory, the coherence of the relations between elements is the constructor of the text, but it is not enough just to achieve the coherence factors in the texts; rather after showing these factors, it is necessary to examine the coherence of the text, based on coherence coordination. This study, following the achievement of coherence of the factors and coherence of the text of the poem, led to the conclusion that Khaghani's verses have a high coherence according to Halliday model. Although the strength of the structure of Khaghani's poetry does not need to be confirmed by such models but it is a conclusive argument and a valid argument that shows that the patterns favored by modern scholars also confirm the coherence of the words of the greats of Persian literature.

According to the collected analysis materials, the following contents were obtained. Repetition and reference have the highest frequency in the issue of coherence of Khaghani's logic poem. In the topic of repetition, the highest frequency of words, revolved around the following axes:

1. Topics related to religion: God, Guidance, Baggage, futurity, Clerics.
2. Topics related to nature: Morning, sky, night, sun, moon.
3. Vocabulary related to war: Cousin, dagger, armor, razor, ring, punch, kidnapping.
4. Topics related to clothing: Cloaks, robes, masks, hats.

It is as if Khaghani wants to sing the epic of the sultan of religion instead of the epic of sultan of the time and show us a deep alternative. In this axis, he combines all the elements of nature to achieve his goal. The method of Haliday and Hasan in the Latin articles that are available and in the Persian articles that have been published in prestigious academic journals in the last 35 years is the first case study- Khaghani's poem- is translated into text and then into words. and are checked. This method is very accurate in this regard and according to this model, we can speak with certainty about the coherence of Khaghani's speech.

Also, in response to the questions of expression of the problem, it was found that new patterns for examining the ancient texts are not prohibited and there is no problem and the firmness of Khaghani's speech, which is clear for Persian literature elites, was proved by this pattern. It was also answered that the use of modern patterns is not a problem for the study of ancient texts. This pattern which has good accuracy and detail, is suitable for the study of Khaghani's poem.

Keywords: Cohesion, Haliday and Hasan, Khaghani Sharvani, Ode.

How to cite: Mohammadi, & M., Valadi Jahanabad, A. (2022). Examining the coherence in Khaghani's ode (logic of the bird). *Journal of Iranian Studies*, 21(41), 533-564. <http://doi.org/00000000000000000000>

بررسی انسجام در قصیده منقح الطیر خاقانی*

محتشم محمدی (نویسنده مسئول)^۱
عبدالله ولدی جهان‌آباد^۲

چکیده

الگوهای معاصر در مطالعات ادبی حجت‌های روشنی برای اظهار نظر در باب موضوعات ادبی هستند. یکی از این الگوها، الگوی انسجام هلیدی-حسن است که مدتی پس از انتشار توسط خانم رقیه حسن بازنگری و کمی بعد توسط هلیدی و حسن به شکل نهایی ارائه شد. چند دهه است که مطالعات شکلی بر اساس این الگو اهمیت روزافزون یافته است. از سویی اهمیت و توفیق خاقانی در شعر فارسی همواره مطرح بوده است. در این پژوهش با استفاده از نظریه تکامل یافته انسجام هلیدی و حسن (۱۹۸۵) در زبان‌شناسی نقش‌گرا به تحلیل و انسجام و پیوستگی در ابیاتی از قصیده خاقانی پرداخته شده تا مشخص بنا به الگوی هلیدی نیز از انسجام بالایی برخوردار است. اگرچه استحکام ساختار شعر شود که در این قصیده ارتباط معنایی زنجیره‌های انسجامی چگونه محقق گردیده است. بر اساس این نظریه، انسجام روابط میان عناصر، سازنده متن است اما صرف دست یافتن به عوامل انسجام در متن آن کافی نیست؛ بلکه پس از نشان دادن این عوامل، بررسی

* تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۲/۲۳ تاریخ ویرایش نهایی مقاله: ۱۴۰۰/۰۶/۱۴ تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۴۰۰/۰۶/۳۰

DOI: 10.22103/JIS.2021.17580.2178

مجله مطالعات ایرانی، سال ۲۱، شماره ۴۱، بهار و تابستان ۱۴۰۱، صص ۵۳۳-۵۶۴

ناشر: دانشگاه شهید باهنر کرمان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی

حق مؤلف © نویسندگان

۱. دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه سلمان فارسی کازرون، کازرون، ایران. رایانامه:

mohtasham@kazerunfsu.ac.ir

۲. دانش‌آموخته دکتری زبان و ادبیات فارسی، گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه سلمان فارسی کازرون،

کازرون، ایران. رایانامه: abdollah.valadi@gmail.com

پیوستگی متن مورد نظر برپایه هماهنگی انسجام، ضروری است. این پژوهش در پی دستیابی به عوامل انسجام و پیوستگی متن قصیده، منتهی شد به این نتیجه که ابیات خاقانی خاقانی محتاج تایید این گونه مدل ها نیست اما برهان قاطع و حجت موجهی ست که نشان می دهد الگوهای مورد پسند پژوهشگران امروزی نیز انسجام کلام بزرگان ادب پارسی را نیز تایید می کند.

واژه‌های کلیدی: انسجام، خاقانی شروانی، قصیده، هلیدی - حسن.

۱. مقدمه

انسجام به معنی درهم تنیدگی معادلی برای واژه انگلیسی cohesion است. فرهنگ انگلیسی Longman این واژه را ارتباط تنگاتنگ گرامری و معنایی میان دو بخش یک جمله یا دو پاره یک متن بیان کرده است. انسجام متنی، نظریه‌ای است که اولین بار هلیدی و حسن در کتاب (انسجام در انگلیسی) مطرح کردند. انسجام به مناسبات معنایی اشاره دارد که به کلام یکبارچگی و وحدت می‌بخشد و آن را به مثابه یک متن، مجموعه‌ای از جملات جداگانه و نامربوط متمایز می‌کند (مهاجر و نبوی، ۱۳۷۶: ۶۳) واحدهای سخن با توجه به نقشی که اجزای زبان در انجام نقش کلی ارتباط زبانی ایفا می‌کنند، تعیین می‌شوند. هلیدی و حسن معتقدند که انسجام به کلیه روابطی اطلاق می‌شوند که واحدی از یک جمله را به عناصر جملات قبلی مرتبط می‌کند. (همان: ۳۰)

عوامل انسجام متنی و روابط جمله ای از نظر هلیدی و حسن به سه دسته تقسیم می‌شوند: الف): عوامل واژگانی: این عامل شامل تکرار، باهم آیی و حوزه های معنایی است. ب) عوامل دستوری: شامل ارجاع، جایگزینی و حذف است. ج) عوامل پیوندی شامل حروف ربط است (یا حقی و فلاحی، ۱۳۸۹: ۳۳۱)

زبان‌شناسان جدید هم در مسیر مطالعات اولیه خود، تنها بر توصیف واحدهای زبانی کمتر از جمله تکیه داشته‌اند و توجهی به مطالعه و تحلیل رشته‌های فراتر از جمله نشان نداده‌اند. چنانکه در نقد این رویکردهای تحقیقی (دوبوگراند و درس‌لر، ۱۹۸۱: ۲۱) به تدریج با توسعه تحقیقات زبان‌شناختی و طرح نظریه های جدید، روش گشتاری نوام چامسکی به مفهوم بین جمله ها تبدیل شد و نیاز و ضرورت اولیه مطالعه بر درون سازمان

متن متمرکز گردید تا متن به عنوان واحد زبانی کلان‌تر از جمله مورد تحقیق زبان‌شناسان قرار گرفت (همان: ۱۳۰-۱۰۴). در نتیجه منجر به کشف روابط معنایی بین عناصری از زبان گردید که این روابط از کارکرد عناصر انسجام در متن به وجود می‌آید.

۱-۱. بیان مساله

آیا با الگوهای نوین مانند الگوی انسجام می‌توان متون کهن فارسی بویژه شعر را بررسی کرد؟ آیا بخش غیر ساختاری الگوی هلیدی-حسن با محوریت دستور و واژگان برای شعر فارسی بویژه خاقانی مناسب است؟ قصاید خاقانی که نمونه صلابت و استواری سخن منظوم فارسی است در این الگو چه بروز و ظهوری دارند؟ افزون بر این پرسش‌ها، مساله اصلی این است که صلابت سخن یکی از نامداران شعر فارسی در قالب یک مدل مطرح ادبیات جهانی بررسی و تجزیه و تحلیل و استنتاج شود.

۲-۲. ضرورت پژوهش

از آن جا که از اواخر سده بیستم مطالعه دقیق تر سخن بویژه با الگوهایی مانند الگوی انسجام باب شده است و از سویی خاقانی در شعر فارسی نمادی از صلابت و استواری سخن منظوم در قالب قصیده است، یکی از قصیده‌های خاقانی با الگوی هلیدی به دقت بررسی شد تا دریافته شود که آیا الگوی انسجام، انسجام کلام خاقانی را تایید می‌کند؟ در غلبه برخی شیفتگی‌ها ضروری به نظر می‌رسد که متون فاخر فارسی از دریچه‌های نو نیز دیده و کاویده شود تا اصالت و استحکام و انسجام‌شان نمایانده شود.

۳-۱. پیشینه پژوهش

در زمینه انسجام، پژوهش‌هایی انجام گرفته و هر کدام به نوبه خود بستر تحقیقات جدید را بر اساس نظریه‌های زبان‌شناختی در تحلیل متون فراهم ساخته‌اند؛ اما تاکنون مقاله‌ای با عنوان «تحلیل کارکردهای عناصر انسجام ارتباطی متن قصاید خاقانی» نگارش نیافته است. نخستین کاری که بدان دست یافته شد مقاله‌ای در نشریه جستارهای زبانی است که در سال ۱۳۶۴ منتشر شده و آخرین کاری که یافته شد مقاله‌ای در شعر پژوهی دانشگاه شیراز در سال ۱۳۹۶ در باب اجرای الگوی هلیدی بر شعری از فروغ فرخزاد. اما پیش از

ورود به پیشینه‌ها بایسته است که یادی شود از پیشینه‌ی این گونه پژوهش‌ها در متون ایرانی اسلامی بویژه آراء جرجانی در فصل اول دلایل الاعجاز که تحت عنوان «نظم در کلام» که به خوبی سال‌ها و سده‌ها پیش ازین مقوله سخن گفته است. گزارشی از کارهای انجام شده در این زمینه در ایران به ترتیب از آغاز تا کنون:

زبان‌شناسی متن و انطباق الگوی انسجام با زبان عربی در دیدگاه صاحب نظران معاصر عرب، خلیل پروینی و علیرضا نظری، دو ماهنامه جستارهای زبانی، شماره ۲۵، دیماه ۱۳۶۴
شگردهای ایجاد انسجام متن در کلیله و دمنه، فاطمه معین الدینی، نشریه فرهنگ ویژه زبان و ادبیات فارسی، شماره ۴۶ پاییز ۱۳۸۲

بررسی عناصر ایجاد انسجام متن در کشف المحجوب هجویری، ناهید دهقانی، نشریه آینه میراث، خردادماه ۱۳۸۸

نقش عوامل ربط زمانی در انسجام متن، غلامحسین زاده و حامد نوروزی، فصلنامه کاوش نامه، سال دهم، شماره ۱۹، ۱۳۸۸

تحلیل انسجام و پیوستگی در غزلی از حافظ با رویکرد زبان‌شناسی نقش‌گرا، تقی پورنامداریان و طاهره ایشانی، نشریه زبان و ادبیات فارسی، سال ۱۸، شماره ۶۷، ۱۳۸۹

نقش عوامل ربط غیر زمانی در انسجام متن، غلامعلی فلاح، فصلنامه زبان و ادبیات فارسی، سال ۲۰، شماره ۷۳، پاییز ۱۳۹۱

بررسی ویژگی‌های سبکی و شخصیتی سیمین دانشور با رویکرد زبان‌شناسی نقش‌گرا، طاهره ایشانی، زبان‌شناخت پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال پنجم، شماره اول، بهار و تابستان ۱۳۹۳

تحلیل مقایسه‌ای عوامل انسجام در دو غزل حافظ و سعدی و تاثیر آن بر انسجام متن، طاهره ایشانی، فصلنامه زبان پژوهی دانشگاه الزهراء، سال ششم، شماره ۱۰، بهار ۱۳۹۳

بررسی عناصر انسجام متن در نفثه المصدور بر اساس نظریه هالیدی و حسن، احمد امیری خراسانی و حلیمه غنی نژاد، متن پژوهی ادبی، شماره ۶۳، بهار ۱۳۹۴

بررسی و تحلیل سبک شناسی فعل در غزل های تعلیمی سعدی با رویکرد زبان شناسی نقش گرا، طاهره ایشانی و نرگس نظیف، پژوهشنامه ادبیات تعلیمی، سال هفتم، شماره ۲۵، بهار ۱۳۹۴

بررسی عناصر انسجام متن در داستان حضرت موسی با رویکرد زبانشناسی نقش گرا، مهدی مسبوق و شهرام دلشاد، فصلنامه پژوهش های ادبی- قرآنی، سال چهارم، شماره اول، بهار ۱۳۹۵

تحلیل انتقادی گفتمان حکومت در باب اول بوستان سعدی، زهرا حیاتی و طاهره ایشانی، نشریه پژوهش زبان و ادبیات فارسی، شماره ۴۲، پاییز ۱۳۹۵.

بررسی و تحلیل فرآیندهای فرانش اندیشگانی در شعر « کسی که مثل هیچکس نیست» فروغ فرخزاد در چارچوب نظریه نقشگرایی هلیدی، مژگان صفایی و دیگران، شعرپژوهی دانشگاه شیراز، سال نهم، شماره دوم، (پیاپی ۳۲)، ۱۳۹۶

۴-۱. درباره الگوی انسجام

هلیدی و حسن نخست در سال ۱۹۷۶ ابزارهای انسجام متن را در زبان انگلیسی به سه دسته تقسیم کردند: ابزارهای دستوری شامل «ارجاع»، «جایگزینی» و «حذف»، ابزارهای پیوندی که عبارتند از: «حروف ربط»، ابزارهای واژگانی شامل تکرار و هم آیی. آنها در سال ۱۹۸۵ این تقسیم بندی را در اثر مشترک دیگر خود گسترش دادند.

عوامل انسجام واژگانی	عناصر	پیوندی مجاورت جفت ها
	الف: عام	
	۱- تکرار	
	۲- هم معنایی	
	۳- تضاد معنایی	
	۴- جزء و کل	
	ب: نمونه ای	
	۱- برابری	
	۲- نام گذاری	
	۳- تشابه	

انسجام در دو زمینه ساختاری و غیر ساختاری بررسی می‌شود. (پورنامداریان، ایشانی: ۱۳۸۹)

۲. بحث

انسجام، استواری و یکپارچگی متن است که موجب می‌شود تا اجزای متن با یکدیگر پیوسته باشند؛ یعنی که معنای واحدهای واژگانی درون هر جمله وابسته به دیگر واحدهای درون همان جمله است. «عامل انسجام و ارتباط فقط رابطه بین کلمات و عناصر پیوندی درون متن نیست بلکه عامل دیگری است فراتر از جمله که آن را پیوستگی یا ارتباط مطالب می‌نامیم.» (تاکی، ۱۳۷۸: ۸۱-۷۳)

«منظور از انسجام متن، مجموعه پیوندها و روابطی است که میان اجزای سازنده متن وجود دارد. این پیوندها و روابط، متن را از جملاتی گسیخته که تصادفی در کنار هم قرار گرفته‌اند، متمایز و آن را به کلیتی یکپارچه و منسجم تبدیل می‌کند» (لطفی پور ساعدی، ۱۳۷۴: ۱۱۰) «انسجام واژگانی مبتنی بر رابطه‌ای که واحدهای واژگانی زبان به لحاظ محتوای معانی شان با یکدیگر دارند و متن به واسطه این روابط می‌تواند تداوم و انسجام به خود بگیرد.» (مهاجر و نبوی، ۱۳۹۳: ۶۴) واژه‌ها در انزوا دارای معنا نیستند. معنای یک واژه ساده یا مرکب با واژه‌های دیگر زبان در ارتباط است. وظیفه عمده معناسازی واژگان روشن و مشخص کردن این روابط معنایی است. (ترسک، ۱۳۸۰: ۱۸)

بررسی نمونه‌ها و ابزارهای انسجام واژگانی رادر قصیده‌ی شماره شانزده خاقانی:

۱-۲. متن قصیده شماره ۱۶ خاقانی

زد نفس سر به مهر صبح ملمع نقاب
خیمه‌ی روحانیان کرد معنیر طناب

(خاقانی، ۱۳۸۲: ۴۱)

...

۲-۲. تقسیم متن به بند

زد نفس سر به مهر صبح ملمع نقاب/خیمه روحانیان کرد معنبر طناب/شد گهر اندر
 گهر صفحه تیغ سحر/شد گره اندر گره حلقه درع سحاب/صبح فنک پوش را ابر زره در
 قبا/برده کلاه زرش قندز شب را ز تاب/بال فرو کوفت مرغ،/مرغ طرب گشت دل/بانگ
 برآورد کوس،/کوس سفر کوفت خواب/صبح برآمد ز کوه چون مه نخشب ز چاه/ماه
 برآمد به صبح چون دم ماهی ز آب/نیزه کشید آفتاب/حلقه مه در ربود/نیزه این زر سرخ
 حلقه آن سیم ناب(را در ربود)/شب عربی وار بود/بسته نقابی بنفش/از چه سبب چون
 عرب نیزه کشید آفتاب/بر کتف آفتاب باز ردای زر است/کرده چو اعراییان بر در کعبه
 مآب/حق تو خاقانیا کعبه تواند شناخت/ز آخور سنگین طلب توشه یوم الحساب/مرد بود
 کعبه جوی / طفل بود کعب باز/ چون تو شدی مرد دین / روی ز کعبه متاب/کعبه که
 قطب هدی است/معتکف است از سکون/خود نبود هیچ قطب منقلب از انقلاب/هست به
 پیرامنش طوف کنان آسمان

/ آری بر گرد قطب چرخ زند آسیاب/خانه خدایش خداست/لاجرمش نام هست(شاه
 مربع نشین تازی رومی خطاب)

۲-۳. تبدیل متن به کلمات:

زد- نفس سر به مهر -صبح ملمع نقاب / خیمه روحانیان- کرد- معنبر طناب / شد-
 گهر اندر گهر- صفحه تیغ سحر / شد -گره اندر گره- حلقه درع سحاب / صبح فنک
 پوش -را- ابر- زره در- قبا / برده- کلاه زرش- قندز شب -را- ز- تاب / بال- فرو کوفت
 -مرغ، / مرغ طرب- گشت- دل / بانگ- برآورد- کوس، / کوس سفر -کوفت- خواب /
 صبح- برآمد- ز- کوه -چون -مه نخشب -ز- چاه / ماه- برآمد- به -صبح- چون- دم
 ماهی- ز- آب / نیزه- کشید- آفتاب / حلقه مه- در ربود / نیزه- این زر سرخ -حلقه- آن
 سیم ناب(را در ربود) / شب- عربی وار- بود / بسته- نقابی بنفش / از -چه سبب- چون -
 عرب- نیزه کشید- آفتاب / بر- کتف آفتاب- باز -ردای زر- است / کرده -چو -
 اعراییان- بر- در کعبه- مآب / حق تو -خاقانیا- کعبه- تواند شناخت / ز- آخور سنگین-
 طلب- توشه یوم الحساب / مرد- بود -کعبه جوی / طفل- بود- کعب باز / چون- تو -

شدی -مرد دین / روی -ز- کعبه- متاب / کعبه- که- قطب هدی- است / معتکف-
 است- از -سکون / خود- نبود -هیچ قطب -منقلب- از- انقلاب / هست- به- پیرامنش-
 طوف کنان- آسمان/ بر- گرد قطب- چرخ زند- آسیاب / خانه -خدایش -خداست /
 لاجرمش -نام- هست (شاه مربع نشین- تازی رومی خطاب).

بیت	جمله										
۱	۱	زد	نفس	سر به مهر	صبح						
۱	۲	کرد	معتبر		خیمه	روحانیان					
۲	۱	شد	گره		صفحه تیغ						
۲	۲	شد			دوع	سحاب					
۳	۱	درید			شب	زره					ابر
۳	۲	برده		کلاه زر	قندز شب	تاب					
۴	۱	فرو کوفت			مرغ						بال
۴	۲	گشت	طرب		مرغ	دل					
۴	۳	برآورد			بانگ	کوس					
۴	۴	کوفت			خواب	کوس سفر					
۵	۱	برآمد			صبح / نخشب	مه					کوه/چاه
۵	۲	برآمد		دم ماهی	ماه /صبح	آب					
۶	۱	کشید			آفتاب	نیزه					
۶	۲	درر بود			حلقه ی مه						
۶	۳	در بود			زر سرخ/سیم	نیزه /حلقه					

					ناب							
					شب	عربی وار			بود		۱	۷
					آفتاب		نقاب بنفش		بسته		۲	۷
					نیزه	عرب			کشید		۳	۷
						ردای زر	کتف آسمان		است		۱	۸
	مآب		کعبه			اعرابیان			کرده		۲	۸
			کعبه			خاقانیا			تواند شناخت		۱	۹
		توشه يوم الحساب	آخور سنگین						طلب		۲	۹
			کعبه			مرد			جوی		۱	۱۰
				کعب		طفل			بود	باز	۲	۱۰
			مرد دین			تو			شدی		۳	۱۰
			کعبه			روی			متاب		۴	۱۰
		قطب هدی	کعبه						است		۱	۱۱
		معتکف		سکون					است		۲	۱۱
	انقلاب	قطب				منقلب			نبود		۳	۱۱
		طوف کنان	پیرامنش		آسمان				هست		۱	۱۲
	طوف کنان	قطب			آسمان				چرخ زند		۲	۱۲
		خدایش	خانه						است		۱	۱۳

		شاه مربع نشین	نام			تازی رومی خطاب		هست		۲	۱۳
--	--	------------------	-----	--	--	----------------------	--	-----	--	---	----

۲-۴. باز آیی

باز آیی بیشترین مقدار در میان عناصر واژگان دیگر را دارا است و موجب افزایش سطح موسیقایی شعر، استواری کلام، وحدت موضوع یا تجسم تصاویر و عواطف و احساسات شاعرانه و مضمون واحد و همبستگی ابیات می شود و زنجیروار آن ها را به هم پیوند می دهد. (یاوری: ۱۳۷۹)

باز آیی به چند شکل مطرح است: تکرار، تضاد، شمول معنایی، هم معنایی.

۲-۴-۱. تکرار

در ساختار هر اثر ادبی عنصر تکرار و انواع آن یکی از عوامل زیبایی شناسی به شمار می رود. در شعر، نقش تکرار به مراتب مهمتر و برجسته تر از نثر است زیرا به عنوان یکی از عناصر اصلی افزایش موسیقی شعر به شمار می آید. (ذوالفقاری: ۱۳۹۶)

یکی از عوامل انسجام لغوی در متن، عامل تکرار است. از نظر هلیدی، تکرار بدیهی ترین نوع انسجام واژگانی می باشد. عامل انسجامی تکرار، کلیه ساخت های صرفی یک واژه را در بر می گیرد. (یاوری، ۱۳۹۷: صص ۱۹۲-۱۶۳)

در نگاه خاقانی همچون صورتگرایان، واژه از اهمیتی خاص برخوردار است تا بدانجا که انواع فنون ادبی همچون: وزن، تکرار اصوات، تکرار هجا در کلمات، طرز ترکیب اصوات، تکرار واژه و ... به منزله ابزاری برای جلب توجه خواننده به عنصر واژه به شمار می روند. (نظریه های نقد ادبی معاصر، علوی مقدم، ۷۴) این عطش واژه گزینی در کلام خاقانی به وضوح مشهود است. (تجلیل و موسوی: ۱۳۹۳)

در قصیده مورد بحث ۴۱ کلمه بیشتر از یک بار تکرار شده است. پر بسامد ترین واژه های به کار رفته، واژه های زیر می باشند:

صبح پر بسامد ترین واژه در این است. خاقانی را شاعر صبح نامیده اند. شاید برای همین توجه به صبح و طلوع آفتاب در اشعارش باشد.

اسم و گروه اسمی: صبح: ۸ بار نقاب: ۴ بار نیزه: ۳ بار آفتاب: ۳ بار کعبه: ۵ بار قطب: ۳ بار

فعل ها

بیشترین بسامد فعل در این قصیده مربوط به افعال اسنادی می باشد: است ۴ بار، شد ۳ بار.

دیگر فعل ها: کرد: ۲ بار، شد: ۳ بار، برآمد: ۲ بار، کشید: ۲ بار، هست: ۲ بار.

حروف

اندر: ۲ بار (را ۲ بار) در ۲ بار (ز ۵ بار) بر به عنوان حرف اضافه ۳ بار (از ۳ بار) بر به عنوان پیشوند فعل ۳ بار (چون ۴ بار

ضمیرها

ش: ۴ بار، ضمیر مشترک خود ابار

تکرار واژگان در این قصیده به صورت های مختلفی (صامت، مصوت، هجا، واژه و...) صورت می گیرد. به جهت موضوع مورد بحث یعنی انسجام واژگانی به موارد زیر اشاره می کنیم:

تکرار اسم:

شد گهر اند گهر صفحه ی تیغ سحر شد گره اند گره حلقه ی درع سحاب

صبح برآمد ز کوه چون مه نخشب ز چاه ماه برآمد به صبح چون دم ماهی ز آب

زد نفس سر به مهر صبح ملمع نقاب خیمه روحانیان کرد معنبر طناب

صبح فنک پوش را ابر زره در قبا برده کلاه زرش قندز شب را ز تاب

تکرار فعل (ردیف):

مرد بود کعبه جوی طفل بود کعب باز چون تو شدی مرد دین روی ز کعبه متاب
 بال فرو کوفت مرغ، مرغ طرب گشت دل بانگ بر آورد کوس، کوس سفر کوفت خواب
 شد گهر اندر گهر صفحه تیغ سحر شد گره اندر گره حلقه درع سحاب
 مرد بود کعبه جوی طفل بود کعب باز چون تو شدی مرد دین روی ز کعبه متاب

(خاقانی، ۱۳۸۲: ۴۱)

تکرار حروف ربط و اضافه:

صبح بر آمد ز کوه چون مه نخشب ز چاه ماه بر آمد به صبح چون دم ماهی ز آب
 بر کتف آفتاب باز ردای زر است کرده چو اعرابیان بر در کعبه مآب
 شد گهر اندر گهر صفحه تیغ سحر شد گره اندر گره حلقه درع سحاب

(خاقانی، ۱۳۸۲: ۴۱)

تکرار ضمیر:

هست به پیرامن ش طوف کنان آسمان آری بر گرد قطب چرخ زند آسیاب
 خانه خدای ش خداست لاجرمش نام هست شاه مربع نشین تازی رومی خطاب

(خاقانی، ۱۳۸۲: ۴۱)

تکرار صفت:

در اشعار مورد نظر تکرار صفت صورت نگرفته است.

تکرار پیشوند افعال:

صبح برآمد ز کوه چون مه نخشب ز چاه ماه برآمد به صبح چون دم ماهی ز آب

(خاقانی، ۱۳۸۲: ۴۱)

۲-۴-۲. تضاد معنایی

یکی از مقوله های انسجامی است؛ زیرا مفهوم یکی از واژه ها نقطه مقابل مفهوم واژه دیگر است و در این موقعیت نفی یکی از واژه های مقابل موجب اثبات واژه دیگر نمی تواند باشد. در تقابل واژگانی واژه ها به صورت منفی در برابر مثبت است. (وفایی: ۱۳۷۹)

خاقانی در این قصیده ۹ مورد کلمات متضاد را در برابر هم قرار داده است. کلماتی همچون: صبح و شب/شب و آفتاب/آفتاب و مه/سکون در برابر انقلاب، طوف، چرخ زدن/اعتکاف در برابر انقلاب در برابر هم تضاد ایجاد کرده اند.

۱- صبح فنک پوش را ابر زره در قبا برده کلاه زرش قندز شب را ز تاب

۲- شب عربی وار بود بسته نقابی بنفش از چه سبب چون عرب نیزه کشید آفتاب

۳- نیزه کشید آفتاب حلقه مه در ربود نیزه این زر سرخ حلقه آن سیم ناب

(خاقانی، ۱۳۸۲: ۴۱)

در ابیات زیر سکون در مقابل واژه های انقلاب، طواف کردن و چرخ زدن قرار گرفته

است.

۴- کعبه که قطب هدی است معتکف است از سکون خود نبود هیچ قطب منقلب از

انقلاب

۵- هست به پیرامنش طوف کنان آسمان آری بر گرد قطب چرخ زند آسیاب

(خاقانی، ۱۳۸۲: ۴۱)

۲-۴-۳. شمول معنایی

آمدن واژه‌های مربوط به یک طبقه، موجب ایجاد انسجام در متن می‌شود که برخی از این قرار است. نام گل‌ها، حیوانات، ابزار و لوازم، سنگ‌های قیمتی، رنگ‌ها، عطرها، ظرف‌ها و..... «در علم معانی کلمه شامل (ذکر عام پس از خاص است)» (تجلیل، ۱۳۹۰: ۳۶)

در این قصیده (۱۲ دوازده) مورد شمول معنایی به کار رفته است. بیشترین بسامد شمول معنایی از حیث کلمات هر گروه به ترتیب فراوانی موضوعات مربوط به دین، ابزار جنگ، هدایت، آسمان، صبح، اعرابیان، خیمه و آسیاب می‌باشند. به نظر می‌آید انتخاب واژگان مورد نظر بنا بر تفکرات ذهنی شاعر و مطابق با موضوع قصیده می‌باشد. این امر نشان می‌دهد که انسجام کاملی میان تفکر شاعر و موضوع مورد نظر وجود دارد. به عنوان نمونه مواردی را در زیر بیان می‌نماییم.

آنچه مربوط به موضوع دین می‌باشد، عبارتند از:

خدا، روحانیان، کعبه، یوم الحساب، توشه، قطب، انقلاب، طوف کنان.

آنچه را مربوط به ابزار جنگ بوده عبارتند از: درع، تیغ، کلاه، کوس، نیزه و حلقه

آنچه مربوط به آسمان می‌باشد: سحاب، مه، آفتاب و ابر.

آنچه مربوط به موضوع هدایت می‌باشد: قطب، انقلاب و یوم الحساب

پوشش: فنک پوش، قبا، کلاه، نقاب و ردا.

آنچه مربوط به اعرایان است: قبا، نقاب، ردا.

آنچه مربوط به صبح است: سحر، خواب، آفتاب.

آنچه مربوط به پرندگان و پرواز است: مرغ: بال، بانگ

آنچه مربوط به اشیای با ارزش می باشد: گهر، سیم، زر

موارد دیگری هم هست که اندک هستند و در رتبه های پایانی قرار می گیرند. مثل: آب

و ماهی/ آسیاب، قطب، چرخ/

دین:

مرد بود کعبه جوی طفل بود کعب باز چون تو شدی مرد دین روی ز کعبه متاب

کعبه که قطب هدی است معتکف است از سکون خود نبود هیچ قطب منقلب از انقلاب

ابزار جنگ:

نیزه کشید آفتاب حلقه مه در ربود نیزه این زر سرخ حلقه آن سیم ناب

بال فرو کوفت مرغ، مرغ طرب گشت دل بانگ بر آورد کوس، کوس سفر کوفت خواب

شد گهر اندر گهر صفحه تیغ سحر شد گره اندر گره حلقه درع سحاب

پوشش:

بر کتف آفتاب باز ردای زر است کرده چو اعرایان بر در کعبه مآب

صبح فنک پوش را ابر زره در قبا برده کلاه زرش قندز شب را ز تاب

آسمان:

هست به پیرامنش طوف کنان آسمان آری بر گرد قطب چرخ زند آسیاب

نیزه کشید آفتاب حلقه مه در ربود نیزه این زر سرخ حلقه آن سیم ناب

شب عربی وار بود بسته نقابی بنفش از چه سبب چون عرب نیزه کشید آفتاب

(خاقانی، ۱۳۸۲: ۴۱)

۲-۴-۴. هم معنایی

پالمر بر این باور است که هم معنایی واقعی در میان واژه‌ها وجود ندارد و هیچ دو واژه ای دقیقاً دارای یک معنی نیستند. (نک: معناشناسی پالمر، ص ۱۰۷)؛ زیرا واژه‌ها به لحاظ تأثیر عاطفی که بر مخاطب می‌گذارند، با هم تفاوت دارند؛ به همین جهت واژه‌های هم معنا را در بافت‌های مختلف، نمی‌توان جایگزین یکدیگر ساخت.

آنچه معمول است همین نزدیکی معنایی واژه‌هاست که ذهن ما قادر به فهم آن است. (دبیران: ۱۳۹۳)

هم معنایی، نوعی تکرار است که یک معنای واحد در دو واژه که از بعد آوایی متفاوت باشند، تکرار می‌شود. در هم معنایی یک گره انسجامی دو واژه را به هم پیوند می‌دهد و شاعر به کمک واژگان مترادف که هر کدام بار معنایی خاصی دارند، به دنبال آن وحدت و یکپارچگی متن است. (وفایی و دیگران، ۱۳۹۶: ۱۲)

در قصیده‌ی مورد بحث، (نه ۹) مورد گروه واژگان هم معنا در متن قصیده وجود دارد.

واژگان:

ابر، سحاب / سحر، صبح / ردا، قبا / کعبه، مربع، خانه / خدا، شاه / معتکف، سکون / عرب، تازی /

نمونه های این موارد در قصیده با رنگ قرمز - برای پرهیز از تطویل - ارائه شده :

صبح فنک پوش را ابر زره در قبا برده کلاه زرش قندز شب را ز تاب

شد گهر اندر گهر صفحه تیغ سحر شد گره اندر گره حلقه درع سحاب

صبح فنک پوش را ابر زره در قبا برده کلاه زرش قندز شب را ز تاب

شد گهر اندر گهر صفحه تیغ سحر شد گره اندر گره حلقه درع سحاب

صبح فنک پوش را ابر زره در قبا برده کلاه زرش قندز شب را ز تاب

بر کتف آفتاب باز ردای زر است کرده چو اعرابیان بر در کعبه مآب

کعبه که قطب هدی است معتکف است از سکون خود نبود هیچ قطب منقلب از انقلاب

خانه خدایش خداست لاجرمش نام هست شاه مربع نشین تازی رومی خطاب

کعبه که قطب هدی است معتکف است از سکون خود نبود هیچ قطب منقلب از انقلاب

هست به پیرامنش طوف کنان آسمان آری بر گرد قطب چرخ زند آسیاب

خانه خدایش خداست لاجرمش نام هست شاه مربع نشین تازی رومی خطاب

شب عربی وار بود بسته نقابی بنفش از چه سبب چون عرب نیزه کشید آفتاب

هست به پیرامنش طوف کنان آسمان آری بر گرد قطب چرخ زند آسیاب

(خاقانی، ۱۳۸۲: ۴۱)

۲-۵. با هم آیی

آمدن واژه های مرتبط است که هریک تداعی کننده یکدیگرند. در صناعات بدیعی زبان فارسی، مراعات نظیر، تقریباً معادل با هم آیی است. البته ملازمت واژه ها، عرف ادبی یا سنت های عامیانه است. نه معیار عقلی و همین تداعی مداوم بر زیبایی و انسجام می افزاید. هلیدی، تداعی راه، که اساس با هم آیی است، در انسجام، از مترادف نیز موثرتر می داند و بر این باور است که حتی در باب واژه های مترادف، تأثیر انسجامی، منوط به تداعی واژه ها و معانی است؛ به گونه ای که اگر واژه های مترادف، هم آیند ضعیف یکدیگر باشند، تأثیر انسجامی ضعیفی خواهند داشت.

با توجه به بررسی این قصیده، ۱۸ هیجده مورد با هم آیی دیده شد که بیشترین واژگان گروه های با هم آیی حول محور خدا، دین و کعبه قرار دارند و این نشان از توجه خاص خاقانی به خدا و کعبه و لوازم مربوط به آن است.

طناب، خیمه، حلقه /

قندز، فنک/ ماهی، آب/ چاه، ماه، نخشب/ زر، سیم، گهر/ توشه، آخور/ خدا، کعبه، دین یوم الحساب، حق، هدی، روحانیان/ قطب، چرخ، آسیاب/ طوف، کعبه، مرد دین/ کتف، بال، مرغ، بانگ/ مرد، طفل/ سرخ، ملمع، بنفش/ دم، بال/

صبح، سحر، آفتاب/ درع، زره، تیغ، حلقه، کوس، کوفتن، ربودن/ سحاب، آسمان، ماه، آفتاب/ قبا، ردا، نقاب، کلاه/ شب، خواب، ماه

هست به پیرامنش طوف کنان آسمان آری بر گرد قطب چرخ زند آسیاب

صبح بر آمد ز کوه چون مه نخشب ز چاه ماه بر آمد به صبح چون دم ماهی ز آب

نیزه کشید آفتاب حلقه مه در ربود نیزه این زر سرخ حلقه آن سیم ناب

حق تو خاقانیا کعبه تواند مرغ شناخت
 ز آخور سنگین طلب توشه یوم الحساب

بال فرو کوفت، مرغ طرب گشت دل
 بانگ بر آورد کوس، کوس سفر کوفت خواب

زد نفس سر به مهر صبح ملمع نقاب
 خیمه روحانیان کرد معنر طناب

(خاقانی، ۱۳۸۲: ۴۱)

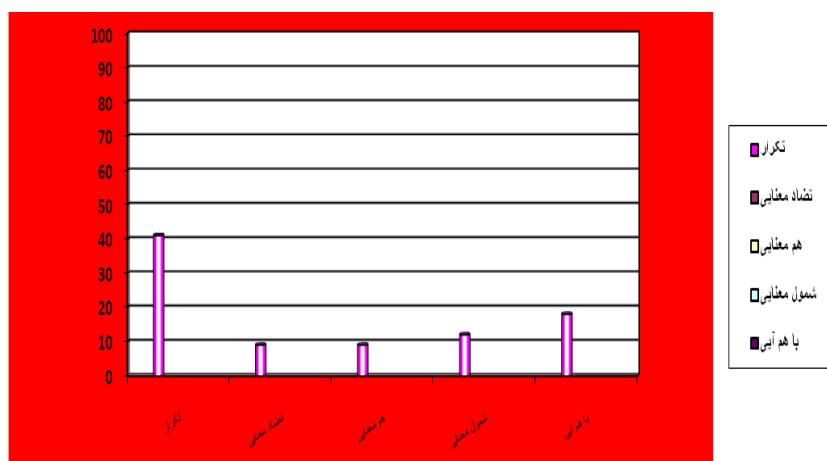
انسجام واژگانی	تکرار	صبح ۸ بار	گهر ۲	کوس	کعبه ۵			
		نقاب ۴ بار	حلقه ۳	مه	مرد ۲			
		خیمه ۲	شب ۳	نیزه ۳	قطب ۳			
		روحانیان ۲	کوفت ۲	کشید ۲	هست ۲			
		معنر ۲	مرغ ۲	آفتاب ۳	خدا ۲			
		طناب ۲		بود ۲				
		کرد ۲		است ۴				
		لمع ۲						
		شد ۳						
هم معنایی	صبح / سحر سحاب / ابر	درع / زره	قبا / ردا	کعبه / خانه / شاه مربع نشین	معتکف / سکو	عرب / تازی	شاه / خدا	

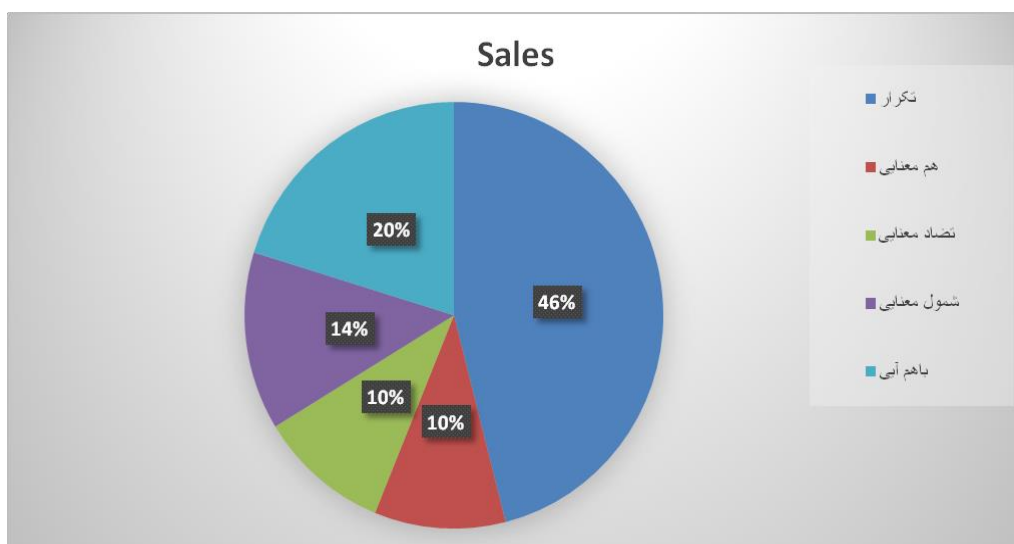
			مرد/طفل	شب/ آفتاب	سفر/ خواب	صبح/شب	تضاد معانی	
مرد/طفل	چاه/ماه نخشب سرخ/لمع/بنفش	ماهی/آب مرغ/بال/بانگ	مرغ/صبح سحاب/ آسمان/ماه/آفتاب ایر	قبا/کلاه درع/تیغ/حلقه ه/بانگ	قدز/فنگ چرخ/ آسیاب/ قطب صبح/سحر/ آفتاب	خیمه/ طناب/حلقه کعبه/یوم الحساب/ حق گهر/سیم/زر	شمول معنای نوشه/ آخور/ خدا/دین/ یوم الحساب/ کعبه/ روحانیان/ هدی	
ش/کعبه	خود/قطب	تو/همه ی مردم	تو/خاقانی	آن/ماه	این/ آفتابش/ خدا	ش/ایر ش/خدا	ارجاع	انسجام دستوری
	آفتاب/حذف بیت ۷	تو/حذف بیت ۱۰	تو/حذف بیت ۹	آفتاب/ حذف بیت ۸	شب/حذف بیت ۷	دررود حذف بیت ۶	جانمایی و حذف	
						چون/بیت ۱۰	ادات ربط	

جدول بسامد و درصد عناصر انسجام واژگانی در قصیده ی ۱۱

عناصر انسجام واژگانی	بسامد	درصد
تکرار	۴۱	۴۶٪

۱۰/۱۱	۹	هم معنایی
۱۰/۱۱	۹	تضاد معنایی
۱۳/۴۸	۱۲	شمول معنایی
۲۰/۲۲	۱۸	با هم آیی
۱۰۰	۸۹	جمع کل

۳. نتیجه گیری

با توجه به مطالب جمع آوری تحلیل شده، مطالب زیر به دست آمده:

تکرار و ارجاع بیشترین بسامد را در مبحث انسجام قصیده منطق الطیر خاقانی به خود اختصاص داده اند. در مبحث تکرار بیشترین بسامد واژگان حول محور های زیر می چرخد.

- ۱- مباحث مربوط به دین: خدا، هدی، توشه، یوم الحساب، کعبه، روحانیان
- ۲- مباحث مربوط به طبیعت: صبح، آسمان، شب، آفتاب، ماه،
- ۳- واژگان مربوط به جنگ: کوس، درع، زره، تیغ، حلقه، کوفتن، ربودن
- ۴- مباحث مربوط به پوشش: قبا، ردا، نقاب، کلاه.

گویی خاقانی می خواهد به جای حماسه سلطان وقت حماسه سلطان دین را بسراید و جایگزین سازی عمیقی را به ما نشان بدهد. در این محور تمام عناصر طبیعت را برای رسیدن به مقصود خود همراه می کند. شیوه هلیدی و رقیه حسن در مقالات لاتینی که از آن ها موجود است و در مقالات فارسی که درین سی و پنج سال در نشریات معتبر دانشگاهی

منتشر شده بدین سان است که ابتدا مورد مطالعه - قصیده خاقانی - به متن و سپس به کلمات تبدیل و تجزیه و بررسی می شوند. این شیوه ازین لحاظ دقت بالایی دارد و بنا بر این الگو می توان به قاطعیت از انسجام سخن خاقانی سخن گفت.

همچنین در پاسخ به پرسش های بیان مساله دریافته شد که الگوهای تازه برای بررسی متون کهن منعی و مشکلی ندارند و صلابت و استواری سخن خاقانی که برای سخن سنجان فارسی روشن است با این الگو نیز اثبات گردید. نمودارهای به دست آمده بیانگر انسجام بالای قصیده خاقانی است. همچنین پاسخ پرسش های بیان مساله حاصل شد که استفاده از الگوهای امروزی مشکلی برای بررسی متون کهن ندارد. این الگو که دقت و ریزی خوبی دارد برای بررسی قصاید خاقانی مناسب است.

کتابنامه

- آقا گل زاده، حسن. (۱۳۸۵). **تحلیل گفتمان انتقادی**. چاپ اول. تهران: علمی فرهنگی.
- بارت، رولان. (۱۳۹۰). **درجه صفر نوشتار**، ترجمه شیرین دخت دقیقیان، چاپ چهارم، تهران: هرمس.
- پورنامداریان تقی و طاهره ایشانی. (۱۳۸۹). **تحلیل انسجام و پیوستگی در غزلی از حافظ با رویکرد زبان شناسی نقش گرا**. نشریه زبان و ادبیات فارسی. س ۱۸، ش ۶۷. ص ۴۳-۷.
- تاکی، گیتی. (۱۳۷۸). **پیوستگی و همبستگی متن در زبان فارسی**. مجله علوم انسانی دانشگاه سیستان و بلوچستان. ش ۸. صص ۱۴۰-۱۲۹.
- تجلیل، جلیل. (۱۳۹۰). **معانی و بیان**. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.

- تجلیل، جلیل و موسوی سوته، سید نرجس. (۱۳۹۳). **تکرار واژه یکی از شیوه‌های برجسته سازی در قصاید خاقانی**. فصلنامه تخصصی سبک‌شناسی نظم و نثر فارسی (بهار و ادب). س ۷. ش ۳. شماره پیاپی ۲۵. صص ۳۲۲-۳۰۹.
- ترسک. (۱۳۸۰). **مقدمات زبانشناسی**، ترجمه فریار اخلاقی، تهران: نی.
- جرجانی، عبدالقاهر، (۱۳۸۳) **دلایل الاعجاز فی القرآن**، ترجمه سید محمد رادمنش، اصفهان: انتشارات شاهنامه پژوهی.
- خاقانی شروانی، (۱۳۸۲). **دیوان**. تصحیح ضیاءالدین سجادی. تهران: زوار.
- دبیران، حکیمه و دیگران. (۱۳۹۴). انسجام واژگانی در قصاید عبدالواسع جبلی. فصلنامه تخصصی سبک‌شناسی نظم و نثر فارسی. ش اول. س ۸. صص ۱۹۸-۱۸۱.
- ذوالفقاری، محسن و اکبر اسدی دامنا. (۱۳۹۶). **بررسی کارکردهای تکرار در القای مضامین اخلاقی و تعلیمی** (مطالعه موردی شعر شفیعی کدکنی). پژوهشنامه ادبیات تعلیمی. س ۹. ش ۳۳. صص ۲۹-۶۰.
- شمیسا، سیروس. (۱۳۸۳). **نگاهی تازه به بدیع**. تهران: فردوس.
- علوی مقدم، مهیار. (۱۳۷۷). **نظریه‌های نقد ادبی معاصر**، تهران: سمت.
- غلامحسین زاده، غلامحسین و نوروزی، حامد. (۱۳۸۷). **نقش ارجاع شخصی و اشاره ای در انسجام شعر عروضی فارسی**. فصلنامه ی پژوهشهای ادبی. ش ۱۹. صص: ۱۱۷-۱۳۸.
- فروزانفر، بدیع الزمان. (۱۳۸۵). **زندگانی مولانا جلال‌الدین محمد بلخی مشهور به مولوی**. تهران: نشر معین.
- لطفی پورساعدی، حسن. (۱۳۷۴). **درآمدی به اصول و روش ترجمه**. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.

- مهاجر، مهران و نبوی، محمد. (۱۳۹۳). **به سوی زبان‌شناسی شعر**. تهران: آگه.
- نوبهار، مهرانگیز. (۱۳۷۲). **دستور کاربردی زبان فارسی**. تهران: رهنما.
- وحیدیان کامیار، تقی. (۱۳۷۹). **بدیع از دیدگاه زیبایی‌شناسی**. تهران: دوستان.
- وفايي، عباسعلي و اسپرهم، داوود و ديگران. (۱۳۹۶). **بررسی انسجام روابط واژگانی در داستان گیومرث**. مجله متن پژوهی ادبی. ش ۷۳. صص ۵۲-۲۹.
- یاحقی، محمد جعفر و محمد هادی فلاحي. (۱۳۸۹). **انسجام متنی در غزلیات سعدی و بیدل دهلوی. بررسی مقایسه‌ی ده غزل و ده غزل بیدل**. مجله ادب و زبان، ش ۷. صص ۳۲۷-۳۴۶.
- یآوری، فاطمه. (۱۳۹۷). **انسجام واژگانی و دستوری با رویکرد واژگان مکرر در دیوان منوچهری**. دو فصلنامه‌ی علوم ادبی. س ۸. ش ۱۳. صص: ۱۹۲-۱۶۳.

References

- Aghagolzadeh, Hasan.(2006).Critical Discourse Analysis. Tehran. Elmi Farhangi. [In Persian]
- Alavi Moghaddam. Mehvar. (1998). Theories of contemporary literary criticism. Tehran. Samt. [In Persian].
- Dabiran.Hakimeh & else.(2015). Vocabulary coherence in Abdolvase Jebelli's odes. . Stylistics of persian poetry & prose quarterly journal. year 8. No 1. P 181-198. [In Persian].
- Fruzanfar. Badiozzaman. (2006). Maulana's life. tehran. Moein. [In Persian].
- Gholamhoseinzadeh.Gholamhosein & Noruzi. Hamed. (2008). The role of personal & hinting rference in persian prosodic verse coherence. Literary researches quarterly journal. No 19. P 117-138. [In Persian].

-
- Ishani, Tahereh. (2011). Comparative analysis of cohesion factors in Hafez & saadi sonnets & it's effects on text coherence. ZabanPejuhi quarterly journal. year 6. No 10. p 9-36. [In Persian].
 - Jorjani, Abdolghafer. (2002). Evidences of miracles in the Quran. by Seyed Mohammad Radmanesh. Esfahan. Shahnameh Pejohi publications. [In Arabic]
 - khaghani. (2002). The lyrics. by ziaoddin sajjadi. Tehran. Zavvar. [In Persian].
 - Lotfipur. (1995). An Entrance to the principles and methods of translation. Tehran. university publication center (Markaz e nashr e daneshgahi). [In Persian].
 - Mohajer. Mehran & nabavi. Mohammad. (2014). Toward the linguistics of poetry. Tehran Agah. [In Persian].
 - Naubahar. Mehrangiz. (1993). Practical grammer of persian language. Tehran. Rahnema. [In Persian].
 - Purnamdarian. Taghi & Ishani. Tahereh. (2010). Analysis of coherence in a lyric by Hafez with a role oriented linguistic approach. Journal of persian language & literature. year 18. No 67. [In Persian].
 - Roland. Bart. (2001). Zero degree of Writing. by Shirindokht Daghighian. Tehran. Hermes. 4Th edition. [In Persian].
 - Shamisa.sirus. (2003). A new look at Innovative. Tehran. Ferdaus. [In Persian].
 - Taki. Giti.(1999). Cohercnce & corelation of text in persian language. Journal of Humanities of Sistan university. No 8. p 129-140. [In Persian].
 - Tajlil. Jalil & Musavi Narjes. (2014). Repetition of the word is one of the methods of highlightings ih Khaghani's poem. Stylistics of persian poetry & prose quarterly journal. year 7. No 3. P 309-322. [In Persian].
 - Tajlil. Jalil. (2011). Rhetoric. Tehran. university publication center (Markaz e nashr e daneshgahi). [In Persian]

-
- Vahidian Kamkar. Taghi. (2000). Innovative from an aesthetic point of view. Tehran. Dustan. [In Persian].
 - Tresk. (2001). preparations of the linguistics. translated by Faryar Akhlaghi. Tehran. Nay. [In Persian]
 - Vafaie Abasali & Esparham. Davud & else. (2017). Vocabulary relations coherence in Kyumarth story. Literal text research journal. No 73. P 29-52. [In Persian].
 - Yahaghi. Mohammad Jafar & Fallahi. Mohammad hadi. (2010). Textual coherence in Sa'di & Bidel's verses. Journal of literature & language. No 27. P 327-346. [In Persian].
 - Yavari. Fatemeh. (2018). Vocabulari & gramatical coherence in Manuchehri's verses based on repetitional words. Journal of literary sciences. year 8. No 13. P 163-192. [In Persian].
 - Zolfaghari. Mohsen & Asadi. Akbar. (2017). The study of repetition for didactic & moral concepts in Shafiei's verse. Didactic literature journal. year 9. No 33. P 29-60. [In Persian].